

Introducció:

L'ESCULTURA

Índex

1.- L'Escultura: Definició

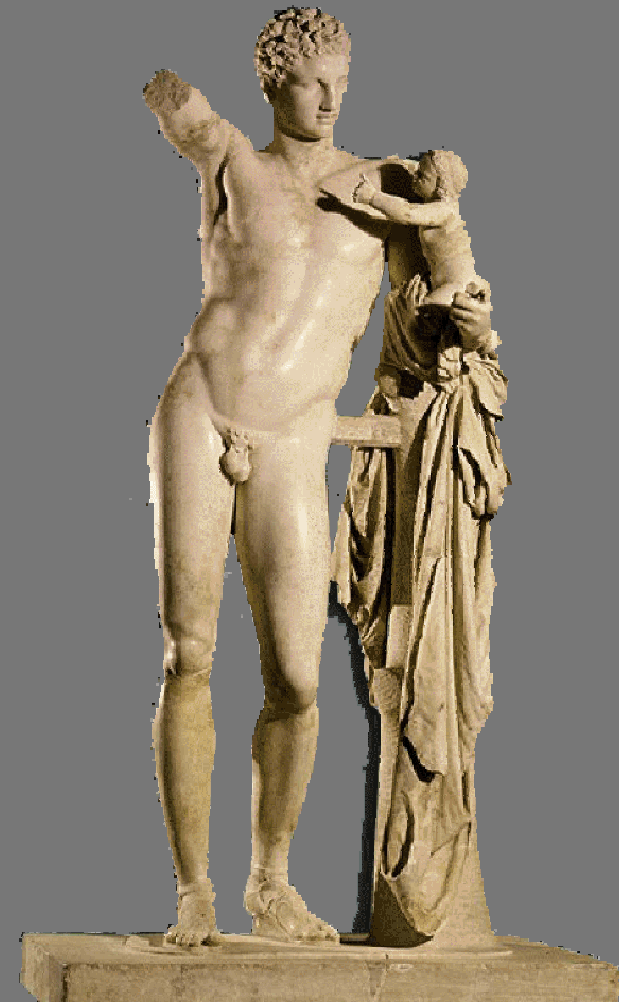
2- Tipologies Escultòriques.

2.1- El Volum: Exempta i Relleu

2.1- Representació Figura Humana

3- Les Tècniques Escultòriques

4- L'Escultura al Llarg de la Història

1.- L'ESCULTURA : DEFINICIÓ

L'escultura és la representació d'una figura **concreta o abstracta** en **tres dimensions**.

L'obra escultòrica és doncs, **un objecte sòlid tridimensional i que ocupa un espai**.

Jorge Oteiza *Construcción con tres cuboides vacíos*, 1958.

En funció de si les formes que presenta una l'escultura són o no, recognoscibles en la naturalesa la podem classificar en:

ESCULTURA FIGURATIVA

Aquella que representa **temes i formes recognoscibles** : persones, animals, objectes....

ESCULTURA ABSTRACTA

Aquella que no representa temes convencionals sinó **volums, formes geomètriques, signes...**

JORGE OTEIZA "Construcción vacía" 1957

Quan es tracta d'escultures figuratives en funció del grau de semblança que presenta amb la realitat representada la podem classificar en:

REALISTA

Quan l'element representat mostra una gran similitud amb la realitat.
En les representacions de persones rep el nom de **retrat**.

IDEALITZADA

Quan l'element representat s'idealitza, eliminant o millorant les imperfeccions que pogué presentar en la realitat.

ESQUEMÀTICA

Quan les formes estan simplificades o no contenen totes les parts dels elements representats, sinó només aquelles que les identifiquen.

TIPOLOGIES
ESCULTÒRIQUES

2.- TIPOLOGIES ESCULTÒRIQUES

L'escultura presenta una gran diversitat tipològica, que podem classificar segons diferents criteris:

A) SEGONS EL SEU VOLUM:

EXEMPTA (EMBALUM RODÓ)

RELLEU

ALT RELLEU

MIG RELLEU

BAIX RELLEU

UNIFACIALITAT

MULTIFACIALITAT

B) SEGONS COM ES REPRESENTA LA FIGURA HUMANA

LA POSICIÓ

DEMPEUS

SEDENT

ORANT

JACENT

EQÜESTRE

LA PART DEL COS REPRESENTADA

BUSTS

TORS

2.1 EL VOLUM

En funció del volum que presenta l'obra hem de diferenciar entre escultura:

EXEMPTA o de ple volum
(**embalum rodó**). Es representa
la figura de forma completa

EL RELLEU: quan l'obra, tot i ser
tridimensional, està adherida a un pla, del
que sobresurt en major o menor mesura.

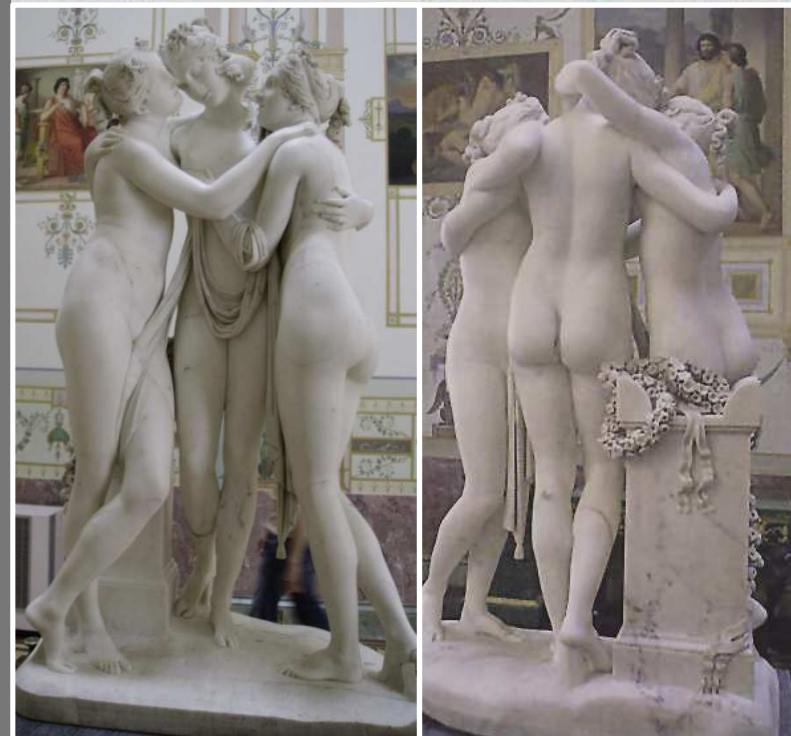
L'ESCULTURA EXEMPTA

Així com el relleu presenta un únic punt de vista òptim (frontal), l'escultura exempta amb relació a l'espectador pot presentar:

UNIFACIALITAT : Quan tot i que es treballa tot el volum, presenta un únic punt de vista òptim frontal.

MULTIFACIALITAT : Quan l'obra presenta una multiplicitat, varietat, de punts de vista òptims.

2.2.- LA REPRESENTACIÓ DE LA FIGURA HUMANA

Al llarg de la Història la representació de la figura humana ha estat un dels temes principals de les realitzacions escultòriques.

Segons la posició o la part del cos que l'escultor ha representat , les escultures les classifiquen en:

SEGONS LA POSICIÓ:

Dempeus: Quan l'escultura representa una única figura dreta.

Sedent: Representació d'una figura asseguda.

Orant: Representació d'una figura en posició de pregar.

Jacent: Figura estirada a terra o damunt d'un llit.

Eqüestre: Figura representada dalt d'un cavall

SEGONS LA PART DEL COS HUMÀ REPRESENTADA

Quan **no es representa tot el cos** , sinó **sols una part** d'aquest , segons la part representada reben el nom de:

BUST

TORS

Representació de la **part superior del cos humà**: Part del tronc , coll i cap.

Representació del **cos humà sense cap ni extremitats**..

Aquests tipus d'escultura **no es consideren obres inacabades**, sinó que formen per si mateixes una obra completa.

TÈCNIQUES

ESCULTÒRIQUES

3.- LES TÈCNIQUES ESCULTÒRIQUES

Molts i diversos són els materials que l'ésser humà ha utilitzat al llarg de la història per crear escultures. Uns tous (argila, guix) i d'altres molts durs i resistent (pedra, metall..)

Cada un d'aquests materials ells requereix d'una tècnica diferent per donar-li forma.

Al llarg de la història **SIS** han estat les tècniques o mètodes més emprats per realitzar les escultures:

1.- EL MODELATGE:

L'artista dona forma a la matèria amb els dits i amb diverses eines actuant sobre materials tous com la cera, l'argila o el guix.

Els volums s'aconsegueixen afegint, modelant o traient material.

El material més comú que s'utilitza per aplicar aquesta tècnica és el fang o argila.

El Modelatge és una tècnica que **s'utilitza preferentment** per realitzar **esbossos, models o motlles** per la realització posterior de l'obra definitiva en un material més dur com la pedra o el metall.

Quan s'utilitza com a tècnica per realitzar una **obra definitiva** se sol utilitzar com a material preferent l'**argila**, la qual ,un cop finalitzada l'obra **es cou**, formant el que anomenem **terracota**

Sarcòfag dels esposos (520 a.C)

2.- LA TALLA:

Consisteix en **treure o rebaixar** la matèria sobrant d'**un material dur**, la pedra o la fusta, per tal de donar-li la forma desitjada.

Les formes sorgeixen quan s'elimina d'un bloc compacte "**tot el que sobra**".
Es per tant una **tècnica substractiva**.

Miquel Àngel deia : “ *el bloc del material conté dintre seu l'obra, L'escultor / l'únic que ha de fer es treure el material sobrer*”

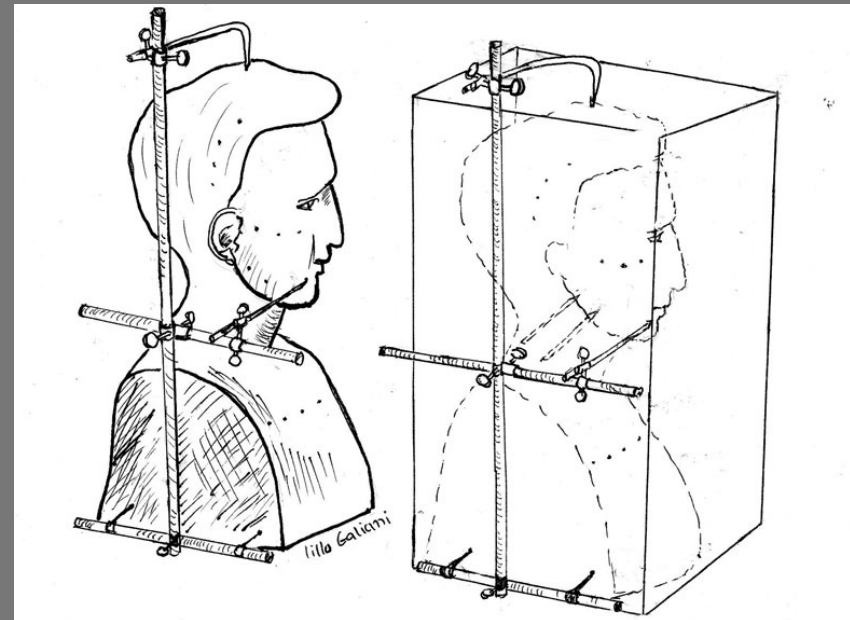

Els materials habituals als que s'aplica la tècnica de la talla són la pedra o la fusta
Segons el material que es faci servir s'utilitzaran unes eines o unes altres.

Pedra: el martell, el cisell, l'escarpra.

Fusta: maces, gúbies, trepant.

Les escultures realitzades amb la tècnica de la talla solen ser obres definitives, doncs aquesta tècnica no permet fer rectificacions.

Per evitar errors, prèviament els escultors solen realitzar un model a mida real en un material mal-leable com l'argila o el guix, i a partir d'aquí fan unes marques en el bloc de pedra o fusta que indiquen on s'ha de colpejar.

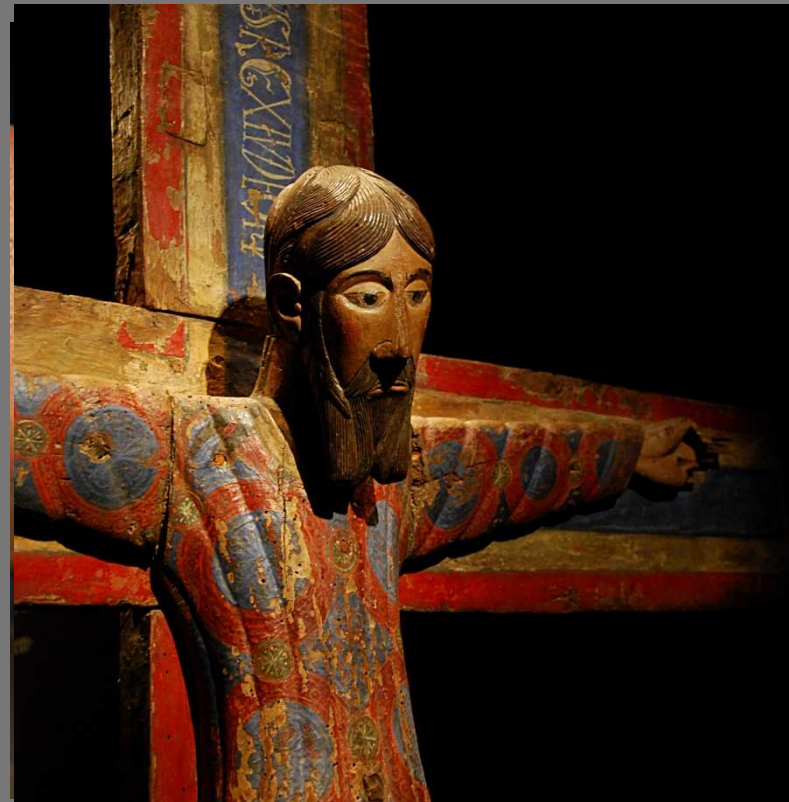
Aquesta operació es coneix amb el nom de “saca de punts “

Les escultures realitzades mitjançant la tècnica de la talla , en acabar-les es **polimenten** per tal d'eliminar les marques deixades per les eines al devastar el material.

En el cas de la **pedra** això s'aconsegueix **fregant la superfície amb materials abrasius** com **la sorra** o la pedra tosca.

A la fusta aquesta feina es fa **amb paper de vidre o llimes**

En ocasions, l'acabat final es realitza aplicant **policromia** (color) sobre la superfície.

3.- LA FOSA

És la tècnica que s'utilitza per realitzar escultures en metall, principalment en **bronze**, però també en **or** i **plata**.

El procés s'inicia amb la **realització d'un model** amb un **material mal-leable** (fang, guix, cera...) a partir del qual s'obté un **motlle**, amb el qual es reproduirà l'escultura en metall.

Henry Moore Figura ajaguda 1962

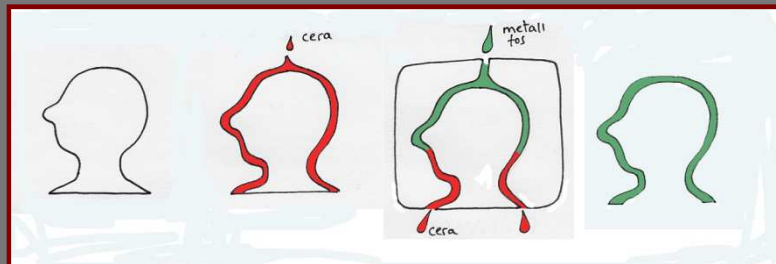
TÈCNICA A LA CERA PERDUDA (VARIANT DE LA FOSA)

És una variant de la tècnica de la Fosa molt utilitzada en l'antiguitat per realitzar escultures de bronze.

Es tracta de fer un doble motllo. El procés sol ser complicat, però la base d'aquest procediment seria:

El model (1), de material refractari (fang...), és recobert d'una capa de cera,(2) la qual, és novament recoberta del mateix material refractari que el model inicial(3)

Després s'hi aboca, per un orifici superior practicat al recobriment, bronze fos (4) que desplaça la cera i que, en solidificar-se, adopta la forma del model inicial.(5)

1. El modelo
Lo primero que se hacía era modelar con arcilla una estatua igual a la que se realizaría en bronce.

2. El molde
Es el negativo del modelo. La forma de la estatua se imprime sobre unos bloques de yeso.

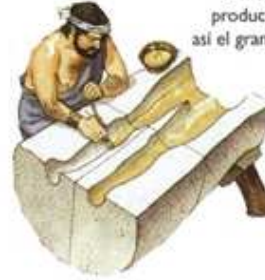

5. El modelo de cera
Cuando la tierra se ha secado, se libera el núcleo recubierto de cera.

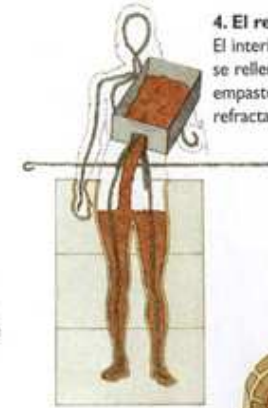

9. La fusión
El bronce fundido a una temperatura de 1 000 grados se cuele en el intersticio dejado por la cera.

LA TÉCNICA DE LA FUSIÓN
Hacia la mitad del siglo V a. C., los artistas griegos inventaron un sistema que permitía recuperar el modelo y usarlo para la producción en serie: se abría así el gran periodo de las estatuas de bronce.

3. La cera
Se revestía el molde con una sutil capa de cera que determinaba el espesor del bronce.

4. El relleno
El interior del molde se rellenaba con un empaste de tierra refractaria.

6. Los canales de cera
En este punto, se construye alrededor de la estatua una red de cilindros de cera a través de los cuales el bronce fundido podrá alcanzar toda la superficie.

7. El molde de fusión
Tanto la estatua como los canales se recubren con una espesa capa de yeso, ladrillos triturados y arena. Sólo quedan al descubierto las extremidades de los canales.

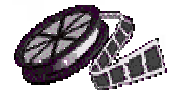
8. Eliminación de la cera
Calentando el molde de fusión a una temperatura de 200-300 grados, toda la cera se derrite y sale dejando el espacio para el bronce.

10. Los canales de bronce
Cuando el metal se ha enfriado, se libera la estatua del molde de fusión y se corta la densa red de canales de bronce que la envuelven.

11. El pulimento
Se pule la superficie de eventuales defectos. La tierra que rellenaba la estatua se elimina por debajo.

4.- EL FORJAT

Es una tècnica escultòrica que consisteix en **donar-li forma al metall**, normalment el **ferro**, mitjançant **l'aplicació de forces de compressió**.

Aquest procés de donar forma al metall **es pot fer amb el metall fred o calent**

Un cop donada la forma a les peces de metall aquestes s'uneixen mitjançant la **soldadura en calent**

5.- ASSEMBLATGE

Tècnica escultòrica que consisteixi en **unir peces, objectes o fragments** d'elements ja existents per crear un objecte o escultura nou.

H.A Schult "Save the beach" (Barcelona 2013)

6.- ENCOFRAT

Tècnica que s'utilitza per donar forma al **formigó**. Bàsicament consisteix en crear un **motlle de fusta**, dins el qual es vessa el formigó, el qual s'endureix agafant la forma del motlle.

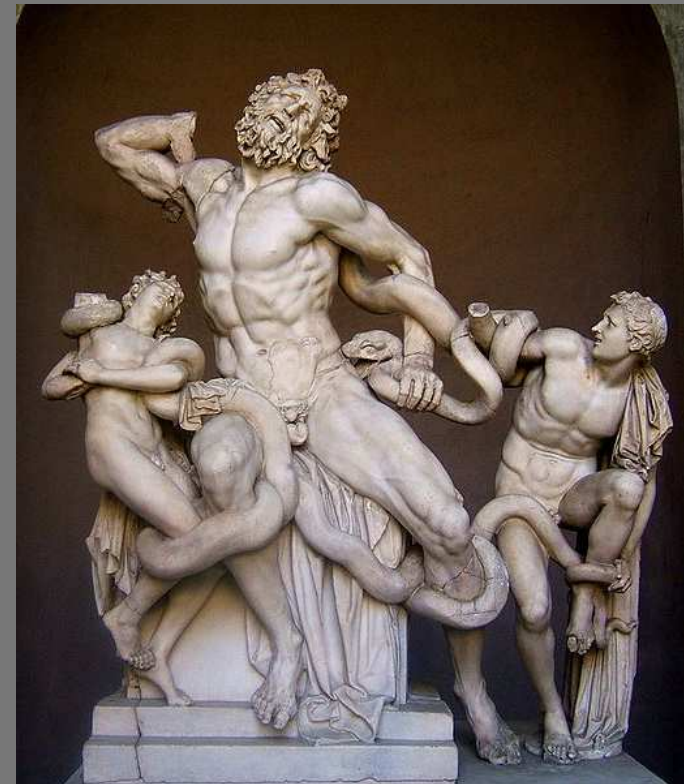
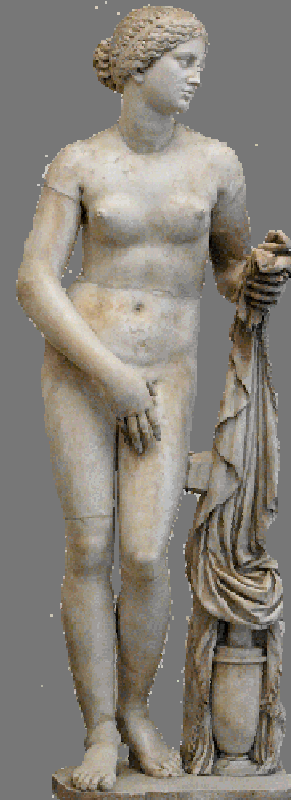
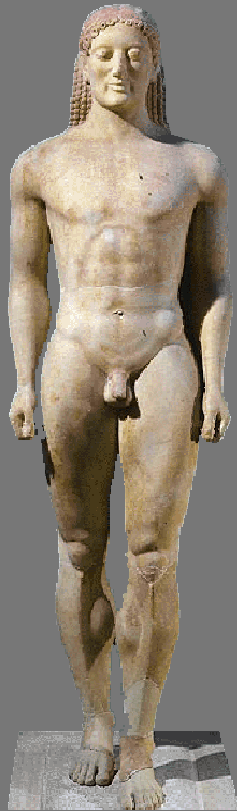

**L'ESCULTURA AL LLARG
DE LA
HISTÒRIA**

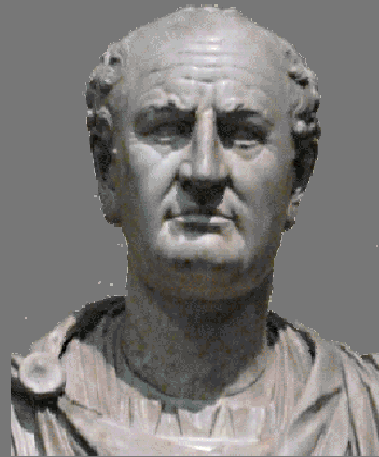

Prehistòria: màgia simpàtica,
Simbolisme

GRÈCIA ANTIGA: Antropocentrisme. Recerca de la bellesa, la proporció, el moviment i l'expressió

ROMA: Recerca del realisme (El Retrat)

EDAT MITJANA: La imatge de Déu (Romànic i Gòtic)

RENEIXAMENT : La recuperació del humanisme

EL BARROC: Ornamentació, dinamisme i expressivitat extrema.

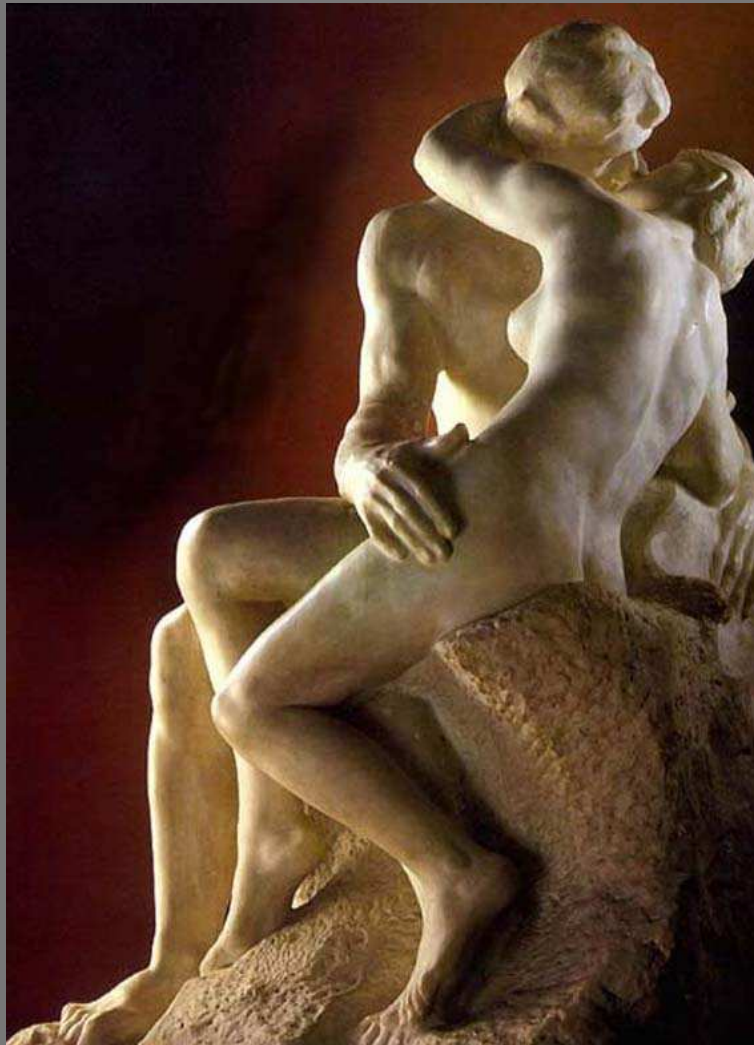

Lorenzo BERNINI
Éxtasi de Santa Teresa (1648-1652)

ESCULTURA CONTEMPORÀNIA:

Noves formes, nous conceptes, nous materials (Eclecticisme)

SEGLE XIX :
Auguste RODIN

SEGLE XX : ECLESTICISME MATERIAL, FORMAL I CONCEPTUAL

SEGLE XX : ECLESTICISME MATERIAL, FORMAL I CONCEPTUAL

Ron Mueck (1958 - ...)

Jaume Plensa (1955 - ...)

